

ԹԷ ԻՆՉ ՊԱՏՄԵՑ ԹՐԵԲՈՆԵՄԸ ԿԱՄ Ի՞ՆՉ է ՍԻՑԻԼԻՄԸ

ՖՐԱՆԿԱԽԱՌՈՐ ՄԸ ԿՐՆԱՇ ԱՄՈՒԽՆԱՆԱԼ,

Զէք կրնար երեւակայել թէ այս խնդրին առթիւ որքան շփոթումի և նեղ կացութեան կը մատնուին թէ զոհերս և թէ բժիշկները:

Հիւանդներու համար խնդիրը պարզ կը թուի: Զեն հասկնար թէ ինչու բժիշկը կ'արգիլէ ամուսնութիւնը, երբ իրենք որ և է վրդովիչ ախտանշան չեն տեսներ կամ չեն զգար: Երբեմն ալ կ'ենթադրեն նոյնիսկ, թէ բժիշկները շահախնդրական ոգիէ մը թելադրուած կը դնեն այդ արգելքը:

Իսկ բժիշկներուն համար խնդիրը շատ աւելի բարդ է: Անոնք փորձառութեամբ գիտեն թէ ինչպէս, տարիներ լուս մնալէ ետք, յանկարծ երեւան կուգամ ու անակնկալ կը հարուածեմ զոհերս Գիտեն որ արգի գեղերով կրնան ոչնչացնել զիս, եթէ զոհերս ժամանակին իրենց դիմեն. բայց գիտեն նաեւ որ անկարող են գիտականապէս հաստատել թէ մէկու մը մարմնէն անհետացած եմ թէ ոչ: Ուստի վերջին ծայր խոհեմութեամբ կը գործեն և կը նախընտրեն պէտք եղածէն աւելի երկար դարմանում ընել եւ իրենց իիւանդները յետագայ հարուածներուս չենթարկել քան պակաս ընել եւ անոնց ու անոնց սերունդին ապագայ առողջութիւնը վտանգել:

Ահա թէ ինչու անոնք այնքան զգուշութեամբ և կարգ մը պարագաներ նկատի առնելի ետք միայն, իրենց հիւանդներուն ամուսնանալու արտօնութիւն կուտան:

Յաճախ ականատես և ականջալուր կ'ըլլամ բժիշկներու այս համոզումին և հիւանդներու մտայնութեան բաղխումին: Դեռ քանի մը օր առաջ զոհերէս մէկը, որ տարիէ մը ի վեր կը դարմանուէր, իր բժիշկին դիմեց ամուսնութեան արտօնագիր մը առնելու համար:

Անմիջապէս որ իր նպատակը պարզեց, բժիշկը պատասխանեց թէ բացարձակապէս չէր կրնար ամուսնանալ:

— «Բայց ի՞նչ անպատճեռութիւն կայ, տոքթօր!»

— «Կրնաս կինդ վարակել և անոր միջոցով զաւակներդ, և յետագային նոյնիսկ թոռներդ:

— «Բանի որ վէրք չունիմ, ինչպէս կրնամ վարակել:

— «Յետագային կրնաս վէրք ունենալ, նոյնիսկ եթէ բնաւ վէրք չունենաս, կրնաս սերմովդ վարակել նախ կինդ և անոր միջոցով զաւակներդ, և կամ նախ սաղմը (ձուն) և անոր միջոցով կինդ:

— «Թանի ամիսէ ի վեր ոչ ցաւ ունիմ, ոչ վերք, և արիւնս ալ ամաքուր» է, քննութիւնը ժխտական է (նեղաթիվ): Եթէ բան մը ըլլար, մինչեւ հիմայ երեւան պիտի գար:

— «Միփիլիսը ուրիշ հիւանդութիւններու չի նմանիր Ամիսներով, տարիներով լուռ կը մնայ ու յանկարծ տեղէ մը ծայր կուտայ:

— «Ուրեմն բնաւ չի բուժուիր:

— «Ընդհակառակն, բուժելի հիւանդութիւն է, մանաւանդ արդի դեղերով և զօրաւոր ու երկարատես գարմանումով: Փաստը այն է որ շատ մը լաւ գարմանուած ֆրանկախտաւորներ կ'ամուսնանան և առողջ զաւակներ կ'ունենան. իսկ ուրիշներ նոր սիֆիլիս կ'առնեն, ինչ որ անկարելի է, եթէ հինը բուժուած չէ Միայն թէ վստահաբար չենք կրնար գիտնալ թէ այսինչ կամ այնինչ ֆրանկախտաւորը արմատապէս բուժուած է թէ ոչ:

— «Այս պայմաններուն մէջ ի՞նչպէս և ե՞րբ կրնաք արտօնել ամուսնութիւնս:

(Շարսւնակելի)

Բժ. 1. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԼԻՍԹԵՐԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

Անգլիա վերջերս տօնեց իր հուշակաւոր զաւկին՝ լորտ Լիսթէրի իարիւրամեակը (1827-1927): Երբ դեռ ֆասթէօր չէր գտած միքրոպներու գոյութիւնը, գործողութեան ենթարկուած հիւանդներու մեծամասնութիւնը կը մեռնէր փտախտի (*gangréne*) հետեւանքով, լիսթէր կը խորիշէր թէ օդի թթուածինն է, որ վերքերու հետ շվման մէջ մտնելով, յառաջ կը բերեր անոնց թարախուտիլը եւ փտախտը, ու միջոց մը կը փնտուէր կանխելու համար այդ ահաւոր բարդութիւնը: Փասթէօր 1860ին ցոյց տուալ թէ օդը չէր որ յառաջ կը բերէր բորբոքումը եւ փտախտը, այլ անոր մէջ գտնուած մանը էակները՝ մանրէները: Լիսթէր, օգտուելով այդ գիւտէն, անմիջապէս գործադրեց իր գաղափարը, ալսինքն հականնեխական հեղուկներու մէջ թաթխուած լաթերով արգիլեց օդի մանրէներու շփումը վերքերուն հետ, եւ յաջողեցաւ փտախտին առցեւը առնել: Հականնեխումի այդ սկզբնական գաղափարն է որ կատարելազգործուելով, այսօր թոյլ կուտայ վիրաբոյժներուն աներկիւդ ընել այնպիսի գործողութիւններ, որոնց մասին սարսափով կը խորիշէին կէս դար առաջ թէ հիւանդները եւ թէ բժիշկները:

ԼՕՅ ՏԵՍԱԿ

Թ է Ի ՞ Ն Չ Պ Ա Տ Մ Ե Ց Թ Ր Է Բ Ո Ն Է Մ Ը

ԳՐԵՑ՝ ՏՕՐԵ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՎԱՐԱԶԱՐԱՆ՝ ՏՕՐԵ. Վ. Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Գին՝ Ֆրանսա 6 Ֆրանք — Եւրոպայի միւս երկիրներ եւ Սուրիա՝ 7 ֆր. 50 — Ուրիշ երկիրներ՝ 35 սէնթ